

بهرز راعی گندم دیم (۳)

مقدمه: در ادامه درج فعالیت‌های کشت گندم دیم توسط ستادهای جهاد سازندگی در مناطق دیم خیز کشور، در این شماره گزارشی از استان آذربایجان شرقی داریم که بنظرتان می‌رسد.

استان آذربایجان شرقی دارای محدوده جغرافیایی بقرار زیر می‌باشد: از شمال و شمال شرقی محدود به خاک کشور همسایه شمالی یعنی روسیه شوروی و از جنوب و جنوب شرقی به استانهای گیلان و زنجان و قسمتی از آذربایجان غربی و از غرب به آذربایجان غربی محدود می‌باشد. مناطق استان به طور عمده کوهستانی بوده و بطور متوسط ۳۲۰ میلی متر بارندگی سالانه دارد. مساحت استان ۶۷۱۰۲ کیلومتر مربع می‌باشد که مطابق آمار ۱/۹۷۰/۴۳۲ هکتار زمین کشاورزی دارد که ۵۷۰/۷۰۰ هکتار آن به کشت آبی و ۱۰۳۹۸۰۷۳۲ هکتار به کشت دیم اختصاص دارد. همچنین سطح زیر کشت دیم ۶۸۶/۰۶۸ هکتار می‌باشد که ۵۲۶۶۴۰ هکتار از آن به سطح زیر کشت گندم دیم اختصاص دارد.

• مسئول طرح و برنامه کمیته کشاورزی جهاد سازندگی آذربایجان شرقی: با توجه به اطلاعات و تجربه‌هایی که ما از طرحهای سنابل ۱ و ۲ داریم، برداشت هزار و پانصد کیلوگرم گندم بطور متوسط در سطح استان، براحتی ممکن است.

• نداشتن اطلاعات و آمار مورد نیاز، نبود نقشه‌های توپوگرافی و خاک شناسی، روشن نبودن مالکیت زمین، یکپارچه نبودن زمین‌های کشاورزی و... از جمله مشکلات طرح دیم گندم (سنابل ۱ و ۲) می‌باشد.

گزارشی از اجرای طرح سنابل ۱ و ۲ در استان آذربایجان شرقی

• در حال حاضر متأسفانه انواع و اقسام، ماشین‌آلات کشاورزی وارد کشور میشود بدون اینکه پیش‌بینی‌های قبلی برای آن صورت گرفته باشد که در چه مناطقی بایست مورد استفاده قرار گیرد.

آنچه در زیر می خوانید مصاحبه با برادر مهندس جلیلی مسئول طرح و برنامه کمیته کشاورزی جهاد استان آذربایجان شرقی می باشد که توسط واحد خبر جهاد استان تهیه و ارسال گردیده است.

س- برادر جلیلی، لطفاً در مورد فعالیت های کشت دیم جهاد استان توضیحاتی بفرمائید:

ج- بسم الله الرحمن الرحیم، فعالیت های کشت دیم جهاد سازندگی استان آذربایجان شرقی بطور کلی اجرای طرح های سنابل ۱ و ۲ می باشد که سنابل ۱ شامل: دادن کود فسفات در پائیز، کود اوره در بهار، ضد عفونی بذر و بعد بوجاری آن است. همچنین مبارزه با علف های هرز بصورت شیمیائی که در بهار انجام می پذیرد. انجام این عملیات در یکصد و بیست هزار هکتار از اراضی دیم استان- در شرف اتمام است.

همچنین در سطح پانصد هزار هکتار مبارزه با سیاهک گندم را انجام داده ایم که این طرح نیز انشاء الله بزودی به اتمام می رسد.

طرح سنابل ۲ یا طرح حفظ رطوبت نیز یک طرح اساسی است و باید روی آن زیاد کار بشود. میزان بارندگی در استان بطور متوسط طبق آمار ده ساله، ۳۲۰ میلی متر است که وضعیت پراکنش آن نیز مهم است. بارندگی در این استان در حدود اواخر زمستان و اوایل بهار می باشد که قابل استفاده برای زمین ها نیست.

از طرفی وضعیت پستی و بلندی و کوهستانی بودن منطقه آب را از دسترس زمین خارج می کند و علاوه عملیات ناصحیح کشاورزی نیز مزید بر علت بوده و موجب به هدر رفتن همین بارندگی اندک می شود که ما امیدواریم با اجرای طرح حفظ رطوبت بتوانیم میزان بارندگی را در خاک حفظ کنیم. این طرح در سه مرحله پیاده می شود:

شخم پائیزه که در این استان مرسوم نبوده و یا به روش غلط انجام می شده زیرا با گاوآهن برگردان دار اروپائی عملیات را انجام می دادند و یا عملیات شخم در جهت شیب بوده که باعث ایجاد شیار می شده و آب را از زمین خارج می کرده است. بهر حال بنا بر آخرین اطلاعاتی که تا ۲۵ مهرماه توسط ناظرین داده شده، اجرای طرح از مرز صد هزار هکتار گذشته است. این طرح با توجه به مشکلاتی که تا به حال داشته ایم، برای کشاورزی یک نقطه عطفی محسوب می شود.

مرحله بعدی این طرح در بهار سال آینده، شخم زمین بوسیله گاوآهن پنجه غازی است که عمده هدفش مبارزه با علفهای هرز است و بعد از آن کاشت بذر توسط بذر کار عمیق کار است.

س- در رابطه با طرح دیم کاری گندم در استان آذربایجان شرقی، مقدار زمینی که جهاد استان توانسته طرح را پیاده کند در مجموع چه مقدار است؟

ج- اجرای طرح دیم در این استان از اینقرار می باشد که، پانصد هزار هکتار از مزارع دیم ضد عفونی شده و مقدار یکصد و بیست هزار هکتار عملیات بهر زاعی انجام گردیده و همچنین به میزان دویست هزار هکتار طرح حفظ رطوبت اجرا شده است.

س- در گذشته در رابطه با طرح دیم کاری گندم چه مقدار در سطح استان موفقیت داشته اید؟

ج- در این استان بطور معمولی از هر هکتار پانصد کیلوگرم برداشت می شود ولی بر اساس آزمایشات و نتایج بدست آمده در عرض دو سال کار، این مقدار تا دو هزار و پانصد کیلوگرم هم رسیده است و با تجربه و اطلاعاتی که ما از طرح های خودمان داریم می توان گفت که برداشت هزار و پانصد کیلوگرم بطور متوسط در سطح استان، براحتی ممکن است.

س- در حال حاضر با پیاده شدن این طرح صد و بیست هزار هکتاری، چه مقدار محصول گندم استان بالا می رود؟

ج- در دیم کاری عوامل مختلفی روی افزایش محصول تاثیر دارد. بذر اصلاح شده تا سی درصد، تقویت زمین، مبارزه با سیاهک، علف هرز و بوجاری شدن و از همه مهمتر حفظ رطوبت است. در مورد بهر زاعی افزایش ۳۰۰ الی ۴۰۰ کیلوگرم را برای خودمان قابل لمس ترمی دانیم ولی در مورد حفظ رطوبت ما انتظار افزایش تا سه برابر را هم داریم.

است و برای ما یازده هزار هکتار پیش بینی شده بود ولی اکیپ کارشناسی ما که در منطقه سیلان مستقر شده اند تا کنون توانسته اند تا ۹۰ هزار هکتار کار مطالعه و بررسی را انجام دهند.

ایستگاه‌های سازگاری که به تعداد سه ایستگاه دایر کرده‌ایم، قسمت ییلاق سیلان میان بند و قشلاق مغان است که هدف‌شان مشخص نمودن میزان سازگاری بذور می باشد تا در آینده بدانیم روی چه بذوری باید سرمایه گذاری بشود. در مورد مرتع مشکل‌ترین مسئله مربوط به جنبه اجتماعی آن است، چه مشکلاتی که از اجرای قوانین و مقررات باقی مانده از رژیم سابق ایجاد می شود و چه خود مسائل عشایر که عامل اصلی تخریب با اصلاح مرتع هستند. ما بطور عمده هدف مان اینست که روی همین دو قسمت کار بکنیم.

مرتع ما الآن با سرعت زیادی در حال تخریب هستند در حالیکه توسط ادارات ذیربط یک رقم بالائی ارائه می شود که روی مرتع کار شده است که این مشکلی از مرتع را حل نمی کند و نهایتاً باید از طریق هیئت دولت طرحی ارائه شود که این سرعت تخریب را کاهش داده و یا به حد ایده آل متوقف بکند.

در رابطه با مرتع طرحهای ترویجی هم داشتیم که مثلاً بوبه کاری بوده که امسال در قسمت آبی- چای عملیات آن انجام شد و در سطح پانصد هکتار پیش بینی شده است. در کنار این‌ها فعالیت‌های دیگری براساس تصویب شورای کشاورزی استان، از جمله توزیع سم و مقداری هم توزیع تراکتور و ماشین آلات کشاورزی، دایر کردن فروشگاه‌های وسایل یدکی در سطح استان و بخش‌ها و دهستانهای دوردست انجام می گیرد.

س- در مورد ماشین آلات کشاورزی اگر ممکن است توضیحات بیشتری بفرماید.

ج- در این قسمت برنامه‌ای که ما دنبال می کنیم اینست که ماشین آلات ما بطور عمده تعمیرگاه‌هایی را که بوسیله نیروهای مردمی در مناطق محروم و با حمایت‌هایی که از طریق وام بانکی یا دادن امکانات دیگر می شود، می گردانند. از طرفی ما بیشتر روی آموزش ماشین آلات کشاورزی که بطور طبیعی در حفظ و نگهداری ماشین آلات و جلوگیری از آفت آنها موثر می باشد، کار می کنیم.

در این رابطه نکته قابل ذکر اینست که

مملکت ما الآن بصورت یک آزمایشگاه برای کشورهای اروپایی و سایر کشورها درآمده است. متأسفانه انواع و اقسام ماشین آلات کشاورزی وارد می شود بدون اینکه پیش بینی‌های قبلی برای آن صورت گرفته باشد که در چه مناطقی مورد استفاده قرار گیرد. حتی بعضی از ماشین آلات که وارد می شوند، با توجه به وسعت زمین‌های استان که معمولاً کمتر از پنج هکتار می باشد، قابل استفاده نیستند. مثلاً در رابطه با ذرت نتوانستیم کاری برای کشاورزان انجام بدهیم و یا همین تراکتورهایی که بدون ضابطه و بیش از نیاز در منطقه توزیع شده، با توجه به اینکه نظارتی روی آنها نیست، باعث شده که در جاهائی غیر از کشاورزی بطور باطل و بیهوده استفاده شود. ما که آمدیم ۱۴۰۰ تراکتور در منطقه را بسیج بکنیم، مشکلات زیادی داشت و کار عظیمی بود تا توانستیم عملیات را در سطح دویست هزار هکتار انجام بدهیم. بهرحال دولت روی این تراکتورها هزینه کرده است و بایستی حتماً در کشاورزی استفاده شود در حالیکه ما قانون و مقرراتی نداریم که تراکتور مختص کار کشاورزی شده و از استفاده آنها در کارهای دیگر جلوگیری گردد.

س- در پایان اگر مشکلات خاصی در منطقه دارید با

توضیحات بیشتری را لازم می دانید، بفرماید.

ج- یکی از مشکلات ما در شروع کار، مسئله آمار و اطلاعات لازم بود که این مشکل هنوز هم ادامه دارد. زیرا تنها آماري که به واقعیت نزدیک بوده و قابل می باشد، آمار سال ۶۰ جهاد سازندگی است. (در اینجا باید از بعضی مسئولین هم گله بشود، چون بعضی وقتها که صحبت می کنند از آمارهای زمان شاه انتقاد می شود ولی وقتی که زمان اجرا می رسد اینها آمارهای سال ۵۵ را ملاک قرار می دهند و از آمارهای جهاد سازندگی در رابطه با مسائل روستاها استفاده نمی کنند.) بهرحال روستاهای ما جامعه متحرکی هستند که این تحرک فعلاً جنبه منفی اش فعال تر است و روستائیان در حال مهاجرت هستند، همینطور زمین‌ها و مراتع و منابع در حال تخریب می باشند. بنابراین سیستم آمارگیری ما نیز باید متحرک باشد که با کاهش فواصل دوره‌های آمارگیری این تحرک را ضبط کند و آماري که در سال ۶۰ گرفتیم نسبت به سال ۶۴ به مراتب تغییر زیادی کرده است.

مشکل دیگر ما در رابطه با مسئله تحقیقات است. این واقعیت را باید قبول کنیم، کاری که امروز انجام می دهیم در دنیا به عنوان روش‌های پیش‌پا افتاده بوده در حالیکه برای ما یک روش جدید است. این روش علمی که در جامعه امان مطرح است و مدعی هستیم که توسط آن می توانیم به خود کفائی از نظر گندم برسیم، فقط پنج سال برای روستایی قابل استفاده خواهد بود زیرا با مسئله رشد جمعیت نیز روبرو هستیم. در حال حاضر رشد جمعیت در حدود سه درصد می باشد که در جهان سوم یک رقم بالائی است. بنابراین جمعیت رشد می کند و باید به روش‌های دیگر متوسل شویم تا عملکرد در واحد سطح را بالا ببریم و این تحقیقات است که به موازات اجرای طرح دیم توسط جهاد سازندگی باید خودش را رشد بدهد و روش‌های جدیدی را ارائه بدهد تا در اختیار روستائیان بگذاریم.

در رابطه با مناطقی دیم خیز از نظر خاک‌شناسی با مشکلاتی روبرو هستیم. فقدان نقشه‌های توپوگرافی، خاک‌شناسی که بشود رویشان تکیه کرد، حتی در مورد کودی که می دهیم چون از لحاظ خاک‌شناسی مشخص نیست، باعث می شود ما حداقل کودی را بدهیم که ایجاد مسئله نکند.

فرهنگ یاری در کشتکاری

بقیه از صفحه ۳۱

مفهوم و اهمیت مشارکت مردم در بازسازی و

نوسازی

بقیه از صفحه ۱۳

متر آهن همان یک قران همان انگوئی است که همه دارائی یک زن بیوه بوده. آورده و داده.

این اقتصاد را موقعی میشود رعایت کرد که ما

بتوانیم خود مردم را در صحنه بیاوریم. خود مردم را حضورشان را تثبیت بکنیم. و با تثبیت حضور

مردم، هم به مردم شخصیت بدهیم و هم به منطقه روحیه بدهیم و هم انشاء... زمینه ساز یک

حرکت اساسی باشیم برای بازسازی، که امروز چشم همه دنیا و چشم نسل آینده به کاریست که

ما در این زمینه‌ها انجام میدهم و فردا مورد خطاب و مورد سؤال و مورد مواخذه هستیم. چه در پیشگاه

خداوند، و چه در پیشگاه مردم که با این صداقت و با این خلوص آن چه را که در طبق اخلاص داشتند

در طبق اخلاص گذاشتند و مشغول هستند ما هم انشاء... باید که خداوند البته توفیقمان بدهد

«وما توفیق الا با...». و اگر توفیق از خداوند نباشد مسلماً همه اینها انجام نمیشود و توفیق را هم

موقعی خداوند حادث میکند که انشاء... خلوص در ما رشد بکند و کار را به خاطر آن انجام بدهیم و

کاری که بخاطر خدا انجام بشود، مسلماً کمک و تأیید خداوند هم دنبالش هست، بی پروا برگرود.

کما اینکه این چند سال جنگ هم و چند سال انقلاب هم و خود پیروزی انقلاب ما این را نشان

داده که آن جایی که خلوص بوده آنجا این جنگجو نفوذ میکند، خلوص همه همینجور هست.

همه سدها را خراب میکند. چه در وجود خود انسان و چه در جامعه و امیدواریم که انشاء...

خداوند خلوص بدهد به همه ما و توفیق بدهد که در مسیر آن حرکت بکنیم و انشاء... بتوانیم

بازسازی را هم مثل جنگ بعنوان یک امر مقدس و بعنوان یک الگو برای ملل مستضعف و کسانی که

چشمشان به این انقلاب هست انشاء... بسازیم و بعد از جنگ سازندگی خود را با احیاء نفوس و

سازندگی درونی انسانها انشاء... توأم بکنیم. از خداوند هم میخواهیم که انشاء... رزمندگان ما

را در جبهه‌های جنگ انشاء... هر چه زودتر پیروز بگرداند. به ما هم توفیق شهادت در مسیر او

را انشاء... ارزانی بفرماید والسلام علیکم ورحمه... و برکاته.

مشکل دیگر وجود مقداری ناهماهنگی در رابطه با اداره کشاورزی استان می باشد که باعث شده در رابطه با علوفه، دیم و مرتع چندان همکاری با ما نشود. می گویند شما مسئول علوفه هستید اما ابزار کار در دست ما قرار نمی گیرد. بعنوان مثال وقتی که ما بذر در اختیار نداشته باشیم، چگونه می توانیم طرح علوفه ای را اجرا بکنیم. یا در رابطه ب دیم کاری در بعضی از مناطقی که ما برای اجرای طرح حفظ رطوبت و بهر زراعی سرمایه گذاری می کنیم، اداره کشاورزی بذر اصلاح شده را به موقع در آن منطقه توزیع نمی کند و به جای دیگری اختصاص می دهد که در آن موقع نیازه بذر ندارند و یا طرح در آن جا اجرا نشده است که این بنوبه خود برای ما مشکلات متعددی را ایجاد می کند.

باز از دیگر مشکلات، مسئله مالکیت زمین است. بخصوص در مناطق دیم خیز، همانطور که می دانید در آذربایجان شرقی مهاجرت شدت بیشتری دارد و باعث شده مقدار زیادی از زمین‌ها همچنان بدون کشت بمانند. کشاورزانی هم که در روستاها هستند با وجود اینکه علاقه دارند روی زمین‌ها کار کنند ولی متأسفانه به دلیل عدم وجود قانون، زمین‌ها همینطور باقی مانده و قابل استفاده نیستند. مشکل مهم تری که در طرح حفظ رطوبت با آن مواجه هستیم، مسئله یکپارچه نبودن زمین‌هاست که در حد کوچکی هستند. این زمین‌ها طوری تقسیم بندی شده که تراکتور نمی تواند عملیات عمود بر شیب را انجام بدهد و اگر قانون و مقررات در رابطه با تعاونی‌ها، مالکیت زمین و مسئله مشاع حل بشود، با یکپارچه تر شدن این زمین‌ها می توان عملیات دیم کاری را بطور مکانیزه و بهتر انجام داد.

از دیگر مسائل، مشکلات اجتماعی و فرهنگی کشاورزان است که بعضی اوقات در مورد اجرای طرح‌ها تردید نشان می دهند که خوشبختانه با بودن برادران آموزش روستایی و کمیته کشاورزی بطور تدریجی این تردیدها از میان خواهد رفت و بیش از پیش با ما همکاری خواهند کرد. این‌ها در مجموع عمده مشکلاتی بود که ما برخورد داشتیم.

پاوری

۱ - منظور مساحتی است که برای تولید انواع محصولات سالانه و دائمی در سال ۱۳۶۰ زیر کشت رفته و یا در سال مزبور تحت آیش بوده است. (آمارگیری روستایی جهاد سازندگی - آبان ۶۰)

۱۳۵۲. دانشکده علوم اجتماعی و تعاون. ص ۶۹ و ۷۰. نقل به معنی.

(۲۲) - «فرفس» پیش از این جزو دهستان جاپلق الیگودرز بوده و در چهار فرسنگی شمال آن واقع شده. و در تقسیمات جدید جزو دهستان جاپلق غربی و شهرستان خمین منظور شده است.

(۲۳) - سد بیات. مونوگرافی ده فرفس. پدیان نامه دوره نیسانس. تهران. ۱۳۵۱. دانشکده ادبیات و علوم انسانی. ص ۶۱.

(۲۴) و (۲۵) - هوشنگ پورکریم. «دهکده سیاه مرزکوه». هنر و مردم. ش ۸۰. ص ۳۴-۳۵.

(۲۶) و (۲۷) - هوشنگ پورکریم. «دهکده سما». هنر و مردم. ش ۹۵. ص ۳۸.

(۲۸) - همان صفحه.

(۲۹) - س. شادبسی. «گل-تاسو». جنگ

فک الافلاک. ش ۱. تهران. ۱۳۵۰. ص ۹۳.

(۳۰) - در روستاهای خمین و گلپایگان و الیگودرز هر جریب معمولاً ۸۰۰ تا ۱۰۰۰ متر مربع است. جریب به مقدار زمینی می گویند که به پنج من سنگ شده (۳۰ کیلوگرم) بذرنیاز داشته باشد.

(۳۱) و (۳۲) - محمد حسن ابریشمی: «زعفران طلای سرخ حاشیه‌های کویر». زیتون. ش ۲۵. نشریه وزارت

کشاورزی و عمران روستایی. تبرماه ۱۳۶۲. ص ۵۳ و ۵۵ و ۵۶.

(۳۳) - صادق انصاری. «در باره تعاونیهای تولید کشاورزی». مسائل کشاورزی ایران.

(۳۴) - عبدالله عبداللهی. «زعفران در ایران». تلاش. ش ۱۳۴۸. ۱۳۴۸. ص ۳۵.